

PAPER DETAILS

TITLE: KÜRESELLESME-YERELLESME ARASINDAKI DİYALEKTİK İLİSKİNİN KENTE
YANSIMASI OLARAK CITTASLOW (YAVAS KENT) HAREKETİ

AUTHORS: Burak KOÇAS

PAGES: 470-482

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/802658>

KÜRESELLEŞME-YERELLEŞME ARASINDAKİ DİYALEKTİK İLİŞKİNİN KENTE YANSIMASI OLARAK CITTASLOW (YAVAŞ KENT) HAREKETİ

Geliş Tarihi (Received Date) 08.04.2019

Burak KOÇAŞ¹

Kabul Tarihi (Accepted Date) 16.08.2019

Özet

Ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel alanlar başta olmak üzere hayatın birçok alanında küreselleşme ve yerelleşme olguları birlikte değişim ve dönüşüm yaratmıştır. Küreselleşme sürecinde önemini artıran yerelleşme olgusu, küreselleşme olgusu ile birlikte hareket etmiş ve birbirlerini tamamlamışlardır. Birbirlerinin etki alanlarını genişleten ve etki güçlerini artıran küreselleşme ve yerelleşme olguları arasında diyalektik ilişki bulunmaktadır. Aralarındaki diyalektik ilişki doğrultusunda yaşanan değişim ve dönüşümler ise, en açık şekilde kentlerde ortaya çıkmaktadır. Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişki kent özelinde ise, alternatif bir kent modeli olan Yavaş Kentlerde açıkça görülmektedir. Yavaş Kent Hareketi, bu diyalektik ilişki çerçevesinde ortaya çıkmış ve gelişme göstermiştir. Bu çalışma ile birlikte, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve bu ilişki çerçevesinde yaşanan değişim ve dönüşümlerin kentteki yansımalarını Yavaş Kent Hareketi özelinde değerlendirmek amaçlanmıştır. Böylece bu çalışmada, Yavaş Kent Hareketinin küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkiden nasıl etkilendiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: küreselleşme, yerelleşme, yavaş kent

CITTASLOW (SLOW CITY) MOVEMENT AS THE REFLECTION OF THE DIALECTIC RELATION BETWEEN GLOBALIZATION-LOCALIZATION ON THE CITY

Abstract

Globalization and localization phenomenon have created change and transition together in many fields of the life especially in economic, political and socio-cultural fields. Localization phenomenon, which increased its importance during the globalization process, has acted together with the globalization phenomenon and completed each other. There is a dialectical relation between globalization and localization phenomenon which expands each other's spheres of influence and increases the powers of influence. Changes and transitions that occur in compliance with the relation between them become apparent most evidently in the cities. City-specific dialectic relation between globalization and localization is evidently seen in Slow Cities which are the alternative city model. Slow City Movement has emerged in the framework of this dialectic relation and progressed. This study aims to assert the relation between globalization and localization and to evaluate the reflections of the changes and transformations in the city in the context of the Slow City Movement. Thus, in this study, it is explained how the Slow City Movement is affected by the relation between globalization and localization.

Keywords: globalization, localization, slow city

GİRİŞ

Ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel boyutları başta olmak üzere çok boyutlu bir süreç olan, hayatın neredeyse her bir aşamasına etki eden ve bu doğrultuda, yaşanan değişim ve dönüşümleri açıklamak için başvurulan ve kilit bir öneme sahip olan küreselleşme kavramı (Harvey, 2015: 74), ilk olarak 1962 yılında Marshall McLuhan tarafından yazılan “The Gutenberg Galaxy: the making of typographic man” adlı eserde “global village (küresel köy)” kavramının kullanılması ile birlikte popülerlik ve yaygınlık kazanmaya başlamıştır. McLuhan tarafından kullanılan bu kavram, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki yaşanan hızlı gelişmelere dikkat çekmektedir. Bu gelişmeler ile birlikte, dünyanın küçük bir yer hâline geldiği algısının yaygınlık kazanması doğrultusunda dünya üzerindeki

¹ Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Yönetimi Bilim Dalı, kocasburak@hotmail.com

karşılıklı iletişim, etkileşim ve bağımlılık ilişkilerinin artış gösterdiği bu kavram ile anlatılmak istenmektedir (McLuhan, 1971: 31). 1960'lı yıllardan beri kullanım alanını genişleten küreselleşme kavramı, günümüzde geçmiş, bugün ve gelecek ile ilgili konular üzerinde açıklamalar yapılabilmesinde kullanılan "anahtar" bir kavram hâlini almıştır (Bauman, 2016: 7).

Küreselleşme süreci ile birlikte, yerelleşme olgusu ön plana çıkmaya ve canlılık kazanmaya başlamıştır. Böylece, küreselleşme sürecinin yanında yerelleşme süreci de önem kazanmış ve yerelleşme eğilimleri artış göstermiştir. Bu durum, yerelleşme olgusunun küreselleşme süreci ile birlikte ortaya çıktığı anlamına gelmemektedir. Çünkü yerelleşme olgusunun tarihi küreselleşme sürecinin daha öncesine dayanmaktadır. Ancak, küreselleşme süreciyle birlikte yerelleşme olgusu değişim ve dönüşüm yaşayarak önemini artırmış ve yaygınlık kazanmıştır (Görmez, 2005: 17). Bu doğrultuda, küreselleşmenin yarattığı homojenleşmeye karşı tepki olarak yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerlerin ön plana çıkarılmasının yanında yerel doğal ve tarihi alanların da korunmasına önem verilmiştir. Bu nedenle, küreselleşme ve yerelleşme olguları arasında bağlantı bulunmaktadır. Bu bağlantı çerçevesinde ise, küreselleşme ve yerelleşme olguları birbirlerini tamamlayan ve destekleyen nitelikte gelişme göstermiştir (Görmez, 2005: 15).

Küreselleşme ve yerelleşme olgularının etkileri doğrultusunda, kentler üzerinde de değişim ve dönüşümler yaşanmıştır. Kentler, tarih boyunca yaşanan değişim ve dönüşümlere sahne olmuş ve yaşanan süreçte etkileyen ve etkilenen konumlarında bulunmuştur. Küreselleşme süreci, iletişim, ulaşım ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler neticesinde kentler, ulus-devlet sınırlarını aşarak uluslararası nitelik kazanmıştır. Ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel alanlarda küreselleşme süreci ile birlikte yaşanan değişim ve dönüşümler en açık şekilde kentlerde görülmüştür (Pustu, 2006: 129-130). Bu süreç dâhilinde kentler, dünya ile bütünleşmiş ve uluslararası alanda kendi kaderlerini kendileri belirlemeye başlamıştır (Mulgan, 1995: 207). Böylece kentler, uluslararası alanda birlikler ve ağlar oluşturmuş ve birbirleriyle olan karşılıklı iletişim, etkileşim ve bağımlılıklarını artırmışlardır (Giddens, 2012: 985).

Küreselleşme olgusunun olumlu ve olumsuz yanları bulunmaktadır. Bu durum, küreselleşme sürecine yönelik farklı yaklaşımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu çerçevede, küreselleşmenin olumlu yanlarından faydalanılırken, olumsuz yanlarından ise uzak durulmaya çalışılmıştır (Bauman, 2016: 7). Küreselleşme süreci ile birlikte özellikle ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel alanlarda hızlanma yaşanmıştır. Küresel nitelikte önem kazanan hız olgusu, çevresel değerlerin, doğal kaynakların, kentlerin ve insanların hızla tüketilmesine yol açmıştır (Honore, 2008: 276). Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler ile birlikte hız kavramının önem kazanmasına ve homojenleşmenin artmasına karşı olarak "Yavaş Hareketi" doğrultusunda (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 107), Slow Food Hareketi ortaya çıkmış ve bu hareketle birlikte CittaSlow (Yavaş Kent) Hareketinin temelleri atılmıştır. Küreselleşmenin olumsuz yanlarına, homojenleşme ve hız olgusuna karşı çıkarak geliştirilen Yavaş Kent Hareketi ile birlikte, yerelleşmeyi merkeze alan alternatif bir kent modeli oluşturulmaya çalışılmıştır (Yurtseven, Kaya ve Harman, 2010: 48).

Bu çalışmanın amacı, küreselleşme ve yerelleşme olguları arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymak ve bu ilişki çerçevesinde yaşanan değişim ve dönüşümlerin kentler üzerindeki etkilerini Yavaş Kent Hareketi özelinde değerlendirmektir. Böylece, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkide Yavaş Kent Hareketinin nasıl ortaya çıktığı ve gelişme gösterdiği ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu doğrultuda ise, Yavaş Kent Hareketinin küreselleşme, yerelleşme, kapitalizm, homojenleşme, hız, yavaşlık ve tüketim kültürü ile olan ilişkinin ortaya konulması ve yerelleşmeyi merkeze alan başarılı bir alternatif kent modeli olabilmesi için önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır.

Bu çalışma, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişki çerçevesinde yaşanan değişim ve dönüşümlerin açık bir şekilde görülebilmesi için kent özelinde bir değerlendirmede bulunması ve tüm bunları, Yavaş Kent Hareketi çerçevesinde daha da öze indirgeyerek incelemesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, Yavaş Kent Hareketinin olumlu ve olumsuz yanlarının ortaya konularak önerilerde bulunulması ve Yavaş Kent Hareketinin farklı bir açıdan değerlendirilmesinin sağlanması bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

Çalışmada, yöntem olarak literatür taramasına başvurulmuştur. Tümevarım yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmada yorumlayıcı bir yaklaşım benimsenmiş ve bu doğrultuda, yerli ve yabancı kitaplardan, makalelerden ve internet kaynaklarından faydalanılmıştır.

Çalışmada, öncelikle küreselleşme kavramı ele alınmış ve kavram ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel boyutları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Ardından, küreselleşme sürecinde canlılık kazanan yerelleşme olgusunun küreselleşme ile olan ilişkisi ele alınmış ve bu ilişkinin kentler üzerindeki etkileri Yavaş Kent Hareketi özelinde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

1. GENEL OLARAK KÜRESELLEŞME

Küreselleşmeyi modernleşmenin bir sonucu olarak (Giddens, 2016: 171) gören Giddens'a göre "küreselleşme, uzak yerleşimleri birbirlerine, yerel oluşumların millerce ötedeki olaylarla biçimlendirildiği ya da bunun tam tersinin söz konusu olduğu yollarla bağlayan dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması olarak tanımlanabilir" (Giddens, 2016: 68). Küresel olanın yerel olanla bağlantısına vurgu yapan başka bir tanıma göre, "küreselleşme dünya ölçeğindeki toplumsal karşılıklı bağımlılıkları ve mübadeleleri meydana getiren, çoğaltan, yaygınlaştıran ve yoğunlaştıran toplumsal süreçlerin çok boyutlu kümesini ifade etmektedir. Bu süreçler aynı zamanda, insanların, yerel olanla uzakta olan arasında mevcut bağlantılardaki güçlenmeyi giderek daha çok fark etmelerini kolaylaştırmaktadır" (Steger, 2013: 31).

Küreselleşme sürecinin yanında iletişim, ulaşım ve bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler neticesinde insan, para, mal, hizmet, emek, sermaye, din, kültür, teknoloji ve bilginin dünya üzerindeki dolaşım hızı artmıştır. Bu doğrultuda, uluslararası ilişkilerdeki ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel alanlarda karşılıklı bağıllık ve bağımlılık ilişkileri artış göstermiştir. Akışkanlık hızının artması ve alanının genişlemesi ile birlikte, yerel olan üzerindeki etki gücü de artış göstermiştir (Held, McGrew, Goldblatt ve Perraton, 2009: 132). Bu durum da yerel olan ile küresel olanın karşılıklı bağıllık ve bağımlılık ilişkisini artırmıştır.

Çok boyutlu olduğuna vurgu yapan ve içerisinde yerelleşmeyi barındırmasının yanında ona akışkanlık kazandırmasına da değinen başka bir tanıma göre, "küreselleşme genelde birbirleriyle çelişen birden çok sonuç üreten bir süreçtir; çünkü prosedüeldir, bir dolu akışkanlık içerir, farklı ve çok boyutlu akışları kuşatır" (Ritzer, 2016: 328).

Küreselleşme olgusunun, hayatın her bir alanında yaşanan değişim ve dönüşümleri açıklamada sıklıkla kullanılmasına gönderme yapan ve küreselleşme kavramını "moda bir deyim" (Bauman, 2016: 7) olarak gören Bauman'a göre, "küreselleşme fikrinin taşıdığı en derin anlam, dünya meselelerinin belirsiz, ele avuca sığmaz ve kendi başına buyruk doğasıdır; bir merkezin, bir kontrol masasının, bir yönetim kurulunun, bir idari büronun yokluğudur" (Bauman, 2016: 69).

Küreselleşmenin hayata hız kazandırmasına ve zaman-mekân kavramlarının algılanışında değişim yaratmasına vurgu yapan başka bir tanıma göre ise, "küreselleşme, zaman ve uzam ufuklarının sıkıştırılmasını, anlık ve derinliği olmayan bir dünyanın yaratılmasını ifade eder" (Morley ve Robins, 2011: 160). Özellikle, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki yaşanan gelişmeler ile birlikte zaman ve mekân kavramlarının anlamlarında değişim yaşanmıştır (Harvey, 2014: 297). Bu doğrultuda

küreselleşme kavramını ele alan Harvey, “zaman-mekân sıkışması” terimini kullanarak küreselleşme kavramı ve sürecini açıklamaya çalışmıştır. Zamanın hızlanması ve mekânsal sınırların önemini yitirmesiyle birlikte, dünyanın küçük bir yer olduğu algısı yaygınlık kazanmış ve insanların dünyaya karşı bakış açısında değişme yaşanmıştır (Harvey, 2014: 270-271). Bu durum neticesinde ise, insan ve metaların akışkanlık hızı artmış ve alanı genişlemiştir (Harvey, 2015: 85).

Çok boyutlu bir süreç olan küreselleşmenin ekonomik boyutu çerçevesinde, iletişim, ulaşım ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte, zaman ve mekân engellerinin ortadan kalkması neticesinde insan, para, sermaye, mal, hizmet, hammadde, bilgi ve teknoloji hareketliliği hız kazanmıştır. Bu doğrultuda, küreselleşme süreciyle birlikte ekonomi alanında küresel olarak serbestleşme, bütünleşme ve yoğunlaşma yaşanmıştır. Böylece, ulusal ekonomiler arasında bağlantı kurulmuş ve ekonomik açıdan bir bütünleşme durumu yaşanarak dünya tek bir pazar hâline getirilmiştir. Oluşan küresel ekonomi düzeni ile birlikte, uluslararası ve bölgesel ekonomi kurum ve kuruluşları, anlaşma ve birlikleri ve ayrıca çok uluslu şirketler, bu süreçte kilit bir rol üstlenerek süreci yönetmişler ve ulusal ekonomi politikalarını etkileme gücüne erişmişlerdir. Tüm bu aktörler ile ulus-devletler arasında ekonomi alanında karşılıklı iletişim, etkileşim ve bağımlılık ilişkileri de artış göstermiştir (Görmez, 2005: 8-9; Gallino, 2012: 28; Steger, 2013: 61). Bu doğrultuda gelişme gösteren küreselleşmenin ekonomik boyutu genel olarak, “uluslararası mal ve hizmet ticareti ile uluslararası sermaye hareketlerinin hızla artması, ulus-ötesi işletmelerin, bilgi, iletişim ve ulaştırma teknolojilerinde yaşanan gelişmeler yoluyla üretimi küresel düzeyde gerçekleştirmesi sonucu ulusal ekonomilerin birbiriyle eklemlenme süreci” (Temiz, 2004: 7) olarak tanımlanabilir.

Küreselleşmenin siyasal boyutunda ise, zamansal ve mekânsal engellerin ortadan kalkmasıyla birlikte coğrafi sınırların önemini yitirmesi neticesinde, ulus-devlet anlayışında değişim ve dönüşümler yaşanmıştır. İnsanların ve metaların akışkanlık hızlarının artması ve alanlarının genişlemesi durumu, ulus-devletleri dışarıdan gelecek etkilere açık hâle getirmiştir. Bu durum ise, ulus-devletlerin uluslararası alandaki konumlarında değişme yaratmıştır (Cebeci, 2008: 36). Küreselleşmenin siyasal boyutunda, devletin küçülmesi gerektiği anlayışı yaygınlık kazanmış ve kamu hizmetlerinin sunumunda özel şirketlerin ön plana çıkarılması gerekliliği vurgulanarak serbest piyasa ekonomisi küresel düzeyde hâkim kılınmıştır (Keleş, 2016: 63). Ayrıca, uluslararası ilişkilerde ulus-devletlerin yetersiz kaldığının düşünülmesi ile birlikte ulus-devletler, egemenlik yetkilerinden bir kısmını uluslararası ve bölgesel kurum ve kuruluşlarla paylaşmak zorunda kalmıştır (Bauman, 2016: 74-75). Bir diğer yandan ise, kent ve bölge yönetimlerinin küreselleşme süreciyle birlikte önemlerini artırması ve ulus-devlet sınırlarını aşması neticesinde, kent ve bölgeler birbirleriyle ve uluslararası ve bölgesel örgütlerle doğrudan ilişkiler kurmuş ve karşılıklı bağlılık ve bağımlılıklarını artırmıştır (Steger, 2013: 93-94). Bu çerçevede küreselleşme sürecinin siyasal boyutu üzerine bir tanımlama yapan Beck’e göre küreselleşme, “iktidarın, yönelimlerin, kimliklerin ve ağların görünümünü değiştirerek ulus-ötesi aktörlerin egemen ulus-devletlerin altlarını oydukları ve bu devletlerin krizle karşılaşmaları süreçleri belirtir” (Beck, 2009: 172).

Küreselleşmenin sosyo-kültürel boyutu çerçevesinde, küreselleşme sürecinde oluşan küresel popüler kültür ile birlikte bir homojenleşmenin, standartlaşmanın ve tek-tipleşmenin olduğunun belirtilmesinin yanında ayrıca, böyle bir küresel homojenleşmeden bahsedilmesinin doğru olmadığı, farklılıkların ve yerel nitelikteki değerlerin tamamen ortadan kalkmadığı, onların da küreselleşme süreci içerisinde varlıklarını devam ettirdikleri belirtilmektedir (Steger, 2013: 101). Küreselleşme süreci ve teknolojik gelişmeler ile birlikte, insanların ve kültürlerin küresel akışkanlıklarının hız kazanması karşılıklı iletişim, etkileşim ve bağımlılık ilişkilerinde artış yaşanmasını sağlamıştır. Bu doğrultuda, özellikle Batı ve Amerikan tarzı kültür ön plana çıkarılmış ve yaygınlık kazanmıştır. Böylece, çok uluslu şirketler, medya ve reklamlar aracılığıyla küresel popüler kültür, homojenleşme ve tüketim toplumu yaratılmıştır (Tomlinson, 2013: 135). Ancak, böyle bir küresel homojenleşmeden

bahsedilmesi farklılıkların ve yerel nitelikteki değerlerin ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir. Çünkü küreselleşmenin içinde yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerler de kendilerine yer bulabilmektedir. Küreselleşme içerisinde kendilerine yer bulan farklılıklar ve yerellikler de böylece küresel nitelik kazanabilmektedir. Bu doğrultuda, baskın olan küresel kültür, hareket alanını genişletebilmek ve akışkanlığına hız kazandırabilmek için içerisinde farklı kültürel değerlere yer vermektedir (Hall, 1998a: 49). Yani genel olarak, küreselleşme bir yandan “tikelciliğin evrenselleşmesi” iken; diğer yandan “evrenselciliğin tikelleşmesinin iç içe geçmesini içeren derin ikili bir süreçtir” (Robertson, 1998: 102). Küreselleşme ile birlikte dayatılan homojenleşmeye karşı çıkılması neticesinde farklılıklar ve yerel nitelikteki değerler korunarak ön plana çıkarılmış ve bu değerlere küresel nitelik kazandırılmaya çalışılmıştır (Wallerstein, 1998: 127; Beck, 2009: 173). Böylece, yerel nitelikteki değerler sadece bulundukları bölgelerle sınırlı kalmamış, küresel nitelik kazanmaya başlamıştır. Bu doğrultuda küreselleşmenin sosyo-kültürel boyutunda, homojenleşme ve heterojenleşmenin birlikte yer aldığı bir “melezleşme” durumundan bahsedilebilir. Bu çerçevede ortaya çıkan “Melez kültür” ise, küresel kültürün yanında farklı kültürel değerlerin de bulunması ve karşılıklı etkileşimin gelişmesi durumunu anlatmaktadır (Tomlinson, 2013: 206). Küreselleşme ve yerelleşmenin birlikte hareket ve etki etmesi melezleşme durumunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü toplumlar kendi kültürleri ve toplumsal yapıları üzerinde diğer kültürlerin ve toplumsal yapıların etkilerini açıkça hissetmeye başlamıştır.

2. KÜRESELLEŞME-YERELLEŞME ARASINDAKİ DİYALEKTİK İLİŞKİ

Küreselleşme süreci ile birlikte siyasal, ekonomik ve sosyo-kültürel alanlarda yaratılan homojenleşme, standartlaşma ve tek-tipleşmeye karşı çıkılarak farklılıkların ve yerel değerlerin canlandırılması ve bu değerlerin korunarak geleceğe ulaştırılmasının yanında küreselleşme ile birlikte oluşturulan yarış ortamında da avantaj elde etmek ve bu çerçevede yatırım, sermaye ve turist çekebilmek adına yerelleşme olgusu önem kazanmıştır. Böylece, yerel değerlere küresel nitelik kazandırılmış ve yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerler pazarlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel ve çevresel alanlarda yaşanan sorunların etkilerinin küresel nitelik kazanması ve bu sorunlara çözümün yine küresel olarak hareket etmekten geçtiği anlayışının yaygınlık kazanması da küreselleşme sürecinde yerelleşme olgusuna önem kazandırmıştır. Küresel olana yerelden çözüm aranırken, yerel sorunlar da küresel ortama taşınmıştır. Bu çerçevede, kent ve bölge yönetimleri önem kazanmış ve yerel yönetimlere daha geniş yetki, görev ve sorumluluk verilmiştir. Ayrıca, kentler ve bölgeler uluslararası alanda ortak hareket etmeye başlamıştır. Yerel yönetimlerin bu tarz ortaklıklar geliştirmesi ise, küreselleşme sürecinin sağladığı imkânlar sayesinde gerçekleşmiştir. Böylece küreselleşme, yerelleşme olgusuyla birlikte daha da yaygınlık kazanmış ve akışkanlığına hız katmıştır. Küresel değerler yerele ulaşmış ve yerel değerler ise küresel nitelik kazanmıştır. Birbirlerini tamamlayan ve birbirlerinin önemini artıran küreselleşme ve yerelleşme birlikte hareket eden iki süreçtir. Bu nedenle, küreselleşme ve yerelleşme arasında diyalektik bir ilişki bulunmaktadır.

Giddens’a göre, küreselleşme süreci ve teknolojik gelişmeler ile birlikte zaman ve mekân kavramlarının anlamlarında değişme yaşanmıştır. Yaşanan bu değişme ile birlikte zamansal ve mekânsal engeller önemlerini yitirmeye başlamıştır. Böylece yerel oluşumlar küresel nitelik kazanmış ve ayrıca küresel olan da yerel üzerinde etki gücüne sahip olabilmektedir. Küresel olan içerisinde yerel değerleri ve farklılıkları barındırmakta iken; yerel olan da içerisinde küresel değerleri taşımaktadır. Bu nedenle aralarındaki ilişki diyalektik bir ilişkidir (Giddens, 2016: 68). Bu çerçevede Giddens, yerel ve küreselin diyalektiğini, “yerel katılımlar ve küreselleştirici eğilimler arasındaki karşı yönde etkileşimler” olarak tanımlar (Giddens, 2014: 292).

Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkinin zıtlık ilişkisi olmadığına vurgu yapan Bauman, yerelleşmeyi küreselleşmenin bir sonucu olarak görmektedir. Bauman'a göre, yerelleşme olgusu küreselleşme olgusunu tamamlayan, onun devamlılığını sağlayan ve küreselleşmenin etki gücünü, hızını ve alanını artıran bir olgudur (Bauman, 2016: 107). Gallino ise, küreselleşme ve yerelleşme arasında bir zıtlık ilişkisinin olduğunu belirtse de bu iki olgunun birbirlerini tamamladıklarından da bahsetmektedir (Gallino, 2012: 22).

Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkide, küresel olanın içerisinde baskın olan homojenliğin bulunmasının yanında yerel nitelikteki değerler ve farklılıklar da kendilerine yer bulabilmektedir. Küresel olanın içerisinde farklı yerellikler bulunuyor iken; yerel olanın içerisinde de küresel ve farklı yerel nitelikteki değerler bir arada bulunmaktadır. Bu nedenle aralarındaki ilişki “diyalektik ilişkidir”. Çünkü küreselleşme süreci ile birlikte yerel olaylar sadece bulundukları bölgelerde etki gücüne sahip olmakla kalmamakta, aynı zamanda küresel değer kazanarak etki alanlarını genişletmiş durumdadırlar. Yani genel olarak, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişki nedeniyle homojen olan ve heterojen olan birlikte bulunmakta ve etki etmektedir (Hall, 1998b: 88).

Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkiyi açıklamak için “Glokalleşme (Küre-yerelleşme)” kavramını kullanan Robertson, küreselleşme ve yerelleşme olguları arasında zıtlık ilişkisinin bulunmadığını ve böyle bir algının yanlış olduğunu belirtmektedir. Bu iki sürecin birbirleriyle etkileşim hâlinde olduğunu söylemektedir (Robertson, 1996: 133-134). Çünkü dünyanın küçük bir yer hâline gelmesi ile birlikte yaşanan bütünleşme sürecine küreselleşme ve yerelleşme olguları birlikte etki etmiştir (Robertson, 1996: 126).

“Küreselleşme üzerine çalışan birçok kişi için, temel mesele bir hayli iç içe geçmiş homojenlik-heterojenlik ile küresel-yerellik meseleleri arasındaki ilişkidir. Bugün herkesçe bilinen “glokalizasyon” kavramı küresel ve yerel olanla, heterojenlik ve homojenliğin iç içe geçmişliğine vurgu yapmaktadır. Glokalizasyon küresel ile yerel olanın birbirine nüfuz etmesiyle ortaya farklı coğrafi alanlarda benzersiz sonuçların çıkmasını tanımlamaktadır. Yani çoğu kez homojenleşmeye yönelik eğilimlerle ilişkilenen küresel güçler, tüm coğrafi konumlarda yerel olanla iç içe geçmektedir” (Ritzer, 2016: 332).

3. KÜRESELLEŞME-YERELLEŞME ARASINDAKİ DİYALEKTİK İLİŞKİDE CİTTASLOW (YAVAŞ KENT) HAREKETİ

Küreselleşme sürecinde değişim ve dönüşüm geçiren kentler, artan homojenleşme ile birlikte giderek birbirlerine benzer yapılara ve planlara sahip olmaya başlamıştır. Küreselleşme sürecinin ekonomik, siyasal, toplumsal, kültürel, mekânsal, idari ve çevresel boyutları çerçevesinde homojenleşme yaşayan kentlerde alış-veriş merkezleri, gökdelenler, aydınlatma sistemleri, bina tasarımları, sokaklar, otoparklar, havaalanları vb. yapılar benzer özellikler taşımaya başlamıştır. Küreselleşme sürecinde bu çerçevede gelişme gösteren kentler, özellikle küresel popüler kültürün etkisiyle birlikte birer tüketim mekânları hâline getirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle, küresel nitelikte homojen özellikler taşıyan kentler özellikle küresel yatırım, sermaye ve turistleri çekebilmek adına küresel düzenin istediği tarzda değişim ve dönüşümler yaşamaya başlamıştır (Keleş ve Mengi, 2017: 63-64). Bir diğer yandan, küreselleşme süreci ile birlikte yerelleşme sürecinin de etkileri kentlerde değişim ve dönüşümler yaşanmasına yol açmıştır. Küreselleşme sürecinde önemini artıran yerelleşme süreci ile birlikte kentler yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerlerinin yanında ayrıca, yerel doğal ve tarihi zenginliklerini de koruyarak, bu değerlerini küresel ortamda tanıtmaya ve pazarlamaya başlamıştır. Bu nedenle, kentler üzerinde hem küreselleşmenin hem de yerelleşmenin etkileri birlikte görülmektedir. Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişki ise, en açık şekilde kentlerde ortaya çıkmaktadır. Kentlerde ortaya çıkan bu ilişkiyi ise, alternatif bir kent modeli olan ve

küreselleşme-yerelleşme arasındaki diyalektik ilişki doğrultusunda ortaya çıkan ve gelişme gösteren CittaSlow (Yavaş Kent) Hareketi özelinde ele alacağız.

Yavaş Kent Hareketinin daha iyi anlaşılması ve temellerinin kavranabilmesi için öncelikle Slow Food Hareketinin ne olduğuna ve nasıl ortaya çıktığına bakacağız. Çünkü Yavaş Kent Hareketinin temelleri Slow Food Hareketi ile atılmıştır ve bu hareket Slow Food Hareketinin felsefesi ve ilkeleri çerçevesinde gelişme göstermiştir (Mayer ve Knox, 2006: 327). İtalya Roma’da 1986 yılında İspanyol Merdivenleri’nin bulunduğu yerde bir McDonald’s restoranının açılmasının istenmesi neticesinde Slow Food düşüncesi ortaya çıkmıştır. 1989 yılına gelindiğinde ise, Uluslararası Slow Food Hareketi resmi olarak kurulmuştur. Slow Food Hareketi, Carlo Petrini ve arkadaşları tarafından kurulmuş olan eko-gastronomik bir harekettir. Bu eko-gastronomik hareket, yavaşlık felsefesini benimsemektedir. Bu çerçevede Slow Food Hareketi, yerel yemeklerin, tariflerin, gelenek ve göreneklerin korunması ve yaşatılması, geleneksel ve organik tarım yöntemlerinin uygulanması ile doğal ürünlerin yetiştirilmesi, çevresel değerlerin ve doğal kaynakların korunması, yemekten zevk alınması, artan homojenleşme karşısında farklılıkların vurgulanması, yerel ürünlerin ve üreticilerin desteklenmesi doğrultusunda yemek hareketinden daha geniş bir hareket olarak dünya çapında yaygınlık kazanmış ve etki gücünü artırmıştır (<https://www.slowfood.com/about-us/our-history>).

Küreselleşme süreci ve teknolojik gelişmeler neticesinde, kentlerdeki hayat hız kazanmış ve artan homojenleşme ile birlikte kentler ve kentsel değerler hızla tüketilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede kentlerdeki hava, su ve toprak kalitesi bozulmaya başlamış, kent içerisindeki yoksulluk ve eşitsizlik artış göstermiş, kentlerde ekonomik büyüme anlayışı çevre koruma ve toplumsal gelişme anlayışının önüne geçmiştir. Yaşanan bu süreçte kentler arasında oluşan küresel yarış ortamı da kentsel değerlerin hızla yok olmasına neden olmuştur. Bu çerçevede kentler, oluşan küresel yarış ortamında yerel nitelikteki farklılıklarını ön plana çıkarmaya çalışmıştır. Kentler kendi sınırları içerisine yatırım ve turist çekmeye çalışarak tüketim toplumunun da dikkatini çekmiş ve küreselleşmenin, kapitalizmin ve hız olgusunun sınırları içerisine rahatlıkla girmesini kolaylaştırmıştır. Bu doğrultuda, küreselleşme sürecindeki homojenleşmeye karşı yerelliklerini ön plana çıkaran kentlerin yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerlerinin yanında doğal ve tarihi zenginlikleri de hızla tükenmeye ve tüketilmeye başlanmıştır. Ayrıca kentlerde, yerel halk ihmal edilmeye başlanmış ve yerel halk kendini kente ait hissetmemeye ve kenti sahiplenmemeye başlamıştır. Bu noktada, kentlerdeki küreselleşmenin olumsuz etkileri, homojenleşme, kapitalizm ve hız olgularından rahatsız olanlar tarafından yerel nitelikteki değerleri ve farklılıkları koruyan ve ön plana çıkartan alternatif kent modelleri ortaya çıkarılmıştır (Deniz, 2017: 1403; Kiper, 2004: 17; Acuner, 2015: 17-18; Honore, 2008: 93). Bu doğrultuda, küreselleşmenin olumlu yanları ile yerelleşmeyi birleştiren alternatif bir kent modeli olarak Yavaş Kent Hareketi ortaya çıkarılmıştır. Bu kent modeli ile birlikte küreselleşmenin olumsuz yanları, homojenleşme, kapitalizm ve hız olgularının kentler üzerindeki etkilerinin sona erdirilmesi ve küreselleşmenin olumlu yanları ile yerelleşme çerçevesinde gelişme gösteren kentlerin oluşturulması hedeflenmiştir.

“CittaSlow Hareketi 1999 yılında Greve in Chianti’nin eski belediye başkanı Paolo Saturnini’nin vizyonu doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Paolo Saturnini yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmelerini ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koymaları fikrini ulusal boyuta taşımıştır. İdealleri kısa zamanda Bra (Francesco Guida), Orvieto (Stefano Cimicchi) ve Positano (Domenico Marrone) belediye başkanları ve Slow Food başkanı Carlo Petrini tarafından benimsenmiştir.(...)CittaSlow Hareketinin amacı Slow Food felsefesini kentsel boyuta taşımaktır” (<https://cittaslowturkiye.org/#uluslararası>).

Yavaş Kent Hareketinde logo olarak üzerinde modern ve tarihi yapıları taşıyan turuncu bir salyangoz seçilmiştir (<http://www.cittaslow.org/content/charter>). “CittaSlow logosunun salyangoz

olarak seçilmesinde, hareket ettikçe iz bırakması, yavaş ve kararlı olarak ve kendinden emin olarak ilerlemesi, kalın bir koruyucu kabuk tarafından korunması, bu hareketin temel felsefesine ve bu felsefenin sürdürülebilir kılınmasına uygun bir yaklaşımı anlatması etkilidir” (Şengün, 2018: 210). İtalyanca Citta (Kent) ve İngilizce Slow (Yavaş) kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşturulan CittaSlow, Yavaş Kent anlamına gelmektedir.

Yavaş Kent Üyelik Kriterleri arasında, çevre politikaları; altyapı politikaları; kentsel yaşam kalitesi politikaları; tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar; misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar; sosyal uyum; ortaklıklar olmak üzere 7 ana politika belirlenmiştir. Bu politikalar çerçevesinde genel olarak, hava, su ve toprak kalitesinin artırılması, atıkların geri dönüşümünün sağlanması ve bu konuda yeni teknolojilerin kullanılması, kentlerdeki hayatı olumsuz etkileyen görüntü ve gürültü kirliliklerinin giderilmesi ve önlenmesi, çevresel değerlerin ve doğal kaynakların korunması ve iyileştirilmesi konularına önem verilmektedir. Ayrıca, motorlu taşıtların kent içerisindeki girebileceği alanların kısıtlanması ve motorlu taşıtların çevreye verdiği zararlardan dolayı kullanımının kısıtlanması ile birlikte, bisiklet gibi çevre dostu araçların kullanımının özendirilmesi ve kentlerin bu doğrultuda planlamasının yapılması ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması temel alınmaktadır. Yavaş Kentlerde, yerel ürünlerin ve üreticilerin desteklenmesi ve tüketicilerin üreticilere doğrudan ulaşabilmesi doğrultusunda dışa bağımlılığın önlenmesi ve kendi kendine yetebilen bir düzen kurulması, kent içerisindeki yeşil alanların sayısının artırılması, geleneksel ve doğal tarım yöntemlerinin uygulanması ile birlikte organik ürünlerin yetiştirilmesinin sağlanması önemli olarak görülmektedir. Diğer yandan, bu politikalar çerçevesinde yerel halkın yanında kente gelen ziyaretçilerin de yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi ve ziyaretçilere yönelik iyi bir misafirperverlik örneği sunulması, onlara yardımcı olunması ve hayatlarının kolaylaştırılmaya çalışılması, yerel halkın ve ziyaretçilerin sağlıkları konusunda bilgilendirmeler yapılması da önemli bir mesele olarak görülmektedir. Teknolojik gelişmelerin hayatı kolaylaştırma imkânlarından yararlanılmasının yanında, internet kullanımının yaygınlaştırılması da belirlenen politikalar arasında yer almaktadır. Yerelleşmeye önem verilmesi doğrultusunda yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerlerin yanında tarihi ve doğal zenginliklerin de korunmasına ve bunlara yaygınlık kazandırılmasına önem verilmektedir. Sürdürülebilirlik ilkesinin benimsenmesiyle kentsel değerlerin ve kent çevresinin korunması ve gelecek kuşaklara ulaştırılması hedef edinilmektedir. Yine bu politikalar çerçevesinde, el sanatlarına önem verilmekte ve korunarak yaşatılmaya çalışılmaktadır. Kent topraklarının kırsal kesim ile birlikte verimli bir şekilde kullanımına ve korunmasına önem verilmektedir. Kent yönetimine yerel halkın ve sivil toplum kuruluşlarının katılım sağlamalarının önemli bir konu olması ile birlikte ayrıca, kentte yaşayan herkes tarafından Yavaş Kent ve Slow Food Hareketlerinin ve felsefelerinin bilinmesine ve bu konuda farkındalığın sağlanmasına politikalar çerçevesinde önem verilmektedir. Yavaş Kent logosunun kullanılması, toplumdaki her kesimin istek, ihtiyaç ve taleplerinin göz önüne alınması ve dezavantajlı grupların topluma kazandırılması, yoksulluğun önlenmesiyle ilgili mücadeleler yürütülmesi, Slow Food Hareketi çerçevesinde yerel yemeklerin ve tariflerin korunarak yaşatılması konuları Yavaş Kent üyelik kriterleri arasında sayılan politikalarda genel olarak belirtilmektedir. Tüm bu politikaların gerçekleştirilebilmesi için ise, 50.000 nüfus şartı konulmuştur (<https://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler>).

Bu doğrultuda genel olarak, “CittaSlow Hareketi, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedefiyle yola çıkmıştır” (<https://cittaslowturkiye.org/#cittaslow>).

Yerel olarak ortaya çıkan, yerel değerleri koruyan ve pazarlayarak tüketime sunan Yavaş Kent Hareketi, küresel nitelik kazanmış ve küreselleşmenin imkânlarından faydalanarak yerel değerlerine

küresel akış içerisinde yer bulabilmiştir. Bu çerçevede, Yavaş Kentlere küreselleşme ve yerelleşme olguları birlikte etki etmiştir. Yerel olan ve küresele uzanan Yavaş Kentler, bu iki olgu arasındaki diyalektik ilişki doğrultusunda ortaya çıkarak gelişme göstermiştir. Yavaş Kentler ayrıca, küreselleşmenin homojenleşme, hız, tüketim toplumunun yaratılması vb. olumsuz yanlarından uzak durmaya çalışmıştır. Bu doğrultuda Yavaş Kentler, küreselleşmenin ve yerelleşmenin imkânlarından kendi çıkarları doğrultusunda faydalanarak tanınırlık kazanmaya ve turist çekmeye çalışmıştır. Ancak Yavaş Kentlerde karşı çıktıkları küreselleşmenin olumsuz yanlarının, homojenleşmenin, hızın, kapitalizmin ve tüketim toplumunun etkisinin arttığı, çevresel değerlere zarar verildiği ve sürdürülebilirlik ilkesinin ihmal edildiği görülmeye başlanmıştır. Bunun nedeni ise, yerel ekonominin büyümesine öncelik tanınması ve bu çerçevede turizm faaliyetlerine ağırlık verilmesidir. Çünkü tüketimin karşısında üretimi artırmayı hedefleyen bir hareket olarak yola çıkan Yavaş Kent Hareketi, belli bir süre sonra kentleri tüketim mekânları hâline getirmeye başlamış ve bu çerçevede gelişme göstermiştir.

Yavaş Kent Hareketi, küreselleşme ve yerelleşme süreçlerinden faydalanarak kentlerin ve yerel nitelikteki değerlerin homojenleşme karşısında yok olup gitmesini önlemeye çalışmaktadır. Ayrıca bu çerçevede anlamını yitiren zaman ve mekân kavramlarına da yeniden anlam kazandırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, küreselleşme olgusunun olumsuzluklarını yerelleşme ile ortadan kaldırmaya çalışmaktadır (Yurtseven vd., 2010: 48). Ekonomik büyüme, toplumsal gelişme ve çevre koruma hedefleri ile yola çıkan ve bunlar arasındaki dengeyi sağlamaya çalışan Yavaş Kentlerin, tamamen teknoloji ve küreselleşme karşıtı olduklarını söylemek yanlış olacaktır. Çünkü küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin kendi politikalarına uygun olan imkânlarından faydalanmaktadırlar (Petrini ve Padovani, 2011: 157; Mayer ve Knox, 2010: 1554). Küreselleşme süreci, teknolojik gelişmeler ve hız olgusunun sağladığı imkânlar ile birlikte Yavaş Kentler, küresel nitelik kazanmış ve yerel değerlerini küresel alanda tanıtabilme imkânına kavuşmuştur. Bu gelişmeler sayesinde ayrıca, uluslararası alanda Yavaş Kent Ağını oluşturabilmişlerdir. Yavaş Kentler, yerelden küresele uzanabilme imkânına kavuşmuştur. Bu nedenle, küreselleşmenin sağladığı imkânlar sayesinde ortaya çıkmış ve gelişme göstermiş olan bu hareketi küreselleşme karşıtı olarak konumlandırmak gerçekçi olmayacaktır.

Kentler taşıdıkları tüm değerlerle birlikte yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalınca, küreselleşme sürecinde uluslararası alanda birlikler oluşturmuş, logolar ve sloganlar etrafında birleşmiştir. Kentlerin bu şekilde hareket etmelerinin sebebi ise, dünya sahnesinde yer almaya ve kendilerini taşıdıkları tüm değerlerle birlikte pazarlamaya çalışmaktır. Bu doğrultuda kentler, küreselleşme sürecinde dünya sahnesinden yok olup gitmelerinin önüne geçebilmek için sermaye, yatırım ve turistleri kendi sınırları içerisine çekmeye çalışmıştır (Sam, 2017: 174). Küreselleşme ile birlikte kentler arasında oluşan küresel yarış ortamında ise, Yavaş Kentler tarafından yerel nitelikteki değerler ve farklılıklar ön plana çıkarılmış ve bu yarışta bir avantaj elde edilmeye çalışılmıştır (Tunçer ve Olgun, 2017: 51). Küreselleşmenin yarattığı küresel yarış ortamına farklı bir boyut kazandıran Yavaş Kentlerde, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişki açıkça ortaya çıkmaktadır. Yavaş Kent Hareketinde hem küreselleşme hem de yerelleşme olguları birlikte bulunmakta ve birbirlerini tamamlamaktadır. İki olgu da birbirlerinin içerisinde yer almakta ve küresel akışkanlık kazanmaktadır. Yavaş Kentler, yerelleşmeyi ön plana çıkararak yerel nitelikteki değerlerine küreselleşme sürecinin imkânlarından faydalanarak küresel nitelik kazandırmakta ve bu değerlerini pazarlamaktadır. Ayrıca, Yavaş Kentler küresel değerlerin etkilerine maruz kalarak bu değerleri de bünyesinde taşımaktadır. Bu nedenle Yavaş Kentlerde, sadece yerel değerler yer almamakta aynı zamanda küresel değerler de Yavaş Kentlerde kendilerine yer bulabilmektedir. Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişkiden dolayı Yavaş Kentler, bünyelerinde sadece saf yerel nitelikteki değerleri bulundurmamakta, küresel kültürün etkilerini de bünyelerinde taşımaktadır. Yavaş

Kent Hareketi, küreselleşmenin olumsuz yanlarını yerelleşme ile örtmeye, küreselleşme ve kapitalizme de bu çerçevede kabul edilebilir ve uygulanabilir bir nitelik kazandırmaya çalışmaktadır. Yavaş Kent Hareketinde, küreselleşme ve yerelleşme olguları birlikte hareket ettiği için küreselleşmenin homojenleştirici ve hızlandırıcı gibi olumsuz yanlarının yerel değerlere etki etmesi kolaylaşmıştır. Bu durum, küreselleşmenin ve kapitalizmin alanının genişlemesini ve hızının artmasını sağlayarak, Yavaş Kent sınırları içerisine kapitalizmin, hızın, homojenleşmenin ve tüketim kültürünün rahatlıkla girebilmesini kolaylaştırmıştır.

SONUÇ

Küreselleşme ve yerelleşme süreçlerinin yanında iletişim, ulaşım ve bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte zamansal ve mekânsal engellerin ortadan kalması neticesinde insanların, malların, hizmetlerin, sermayenin, paranın, hammaddenin, bilginin, teknolojinin, emek gücünün ve kültürün küresel olarak akışkanlık alanı genişlemiş ve akışkanlık hızı artmıştır. Bu süreçte, küreselleşme ve yerelleşme olguları birlikte etki etmiş ve birbirlerini beslemişlerdir. Ekonomik, siyasal, toplumsal, kültürel ve çevresel alanlarda küreselleşmenin etki alanının genişlemesinde yerelleşmenin büyük katkısı olmuştur. Küresel olan yerele ulaşarak etki gücünü artırmıştır, diğer yandan yerel olan küresel akışta kendisine yer bularak devamlılığını sağlamaya çalışmıştır. Yani küreselleşme ve yerelleşme süreçleri birlikte yaşanmakta ve birbirlerini tamamlamaktadır. Bu nedenle aralarındaki ilişki diyalektik ilişkidir.

Küreselleşme kendisine karşıt olarak yerelleşmenin ön plana çıkmasına ve canlılık kazanmasına yardımcı olmuş ve kendi içerisinde yerel farklılıklara yer vererek onlara akışkanlık kazandırmıştır. Küreselleşme karşıtı olarak yerelleşmeyi savunanlar ise, yine küreselleşmenin imkânlarından faydalanmıştır. Böylece küreselleşme süreci hem kendi devamlılığını sağlamış ve etki gücünü artırmış hem de yerelleşme olgusuna canlılık kazandırmıştır (Görmez, 2005: 13). Ancak, yerel nitelikteki değerlerin küresel nitelik kazanması, onların da küresel popüler kültür içerisinde hızla tüketilip yok olma sürecine girmesine sebep olmuş ve bu değerlerin önemsizleşmesine yol açmaya başlamıştır (Hall, 1998a: 54).

Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkide küreselleşme olgusu daha baskın durumdadır. Çünkü küreselleşme amaçlarını gerçekleştirebilmek adına yerelleşmeyi ön plana çıkarmış ve canlandırmıştır. Bu nedenle küreselleşme kendi içerisinde, uygun gördüğü yerel değerlere akışkanlık kazandırmıştır. Aynı zamanda, yerelleşme de kendi değerlerine uygun olan küresel değerleri benimsemiştir. Küreselleşme amaçlarına ulaşmak için yerelleşmeyi ve kentleri bir araç olarak kullanmıştır. Çünkü küreselleşme devamlılığını sağlayabilmek için yerelleşmeye ihtiyaç duymaktadır. Aynı şekilde, yerelleşme de varlığını koruyabilmek için küreselleşme sürecinden faydalanmak durumundadır.

Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişki en açık şekilde kentlerde görülmektedir. Küreselleşme ile birlikte kentlerin homojenleşmesi durumuna karşı olunmasının yanında aynı zamanda, kentler arasındaki küresel yarış ortamında bir avantaj elde edebilmek adına kentler yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerlerinin yanında yerel doğal ve tarihi zenginliklerini de ön plana çıkararak küresel düzende yer almaya çalışmış ve kendini tanıtmak istemiştir. Böylece kentler, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişkiyi kullanarak sermaye, yatırım ve turistleri kendi sınırları içerisine çekmeye ve küreselleşmenin imkânları dâhilinde bir yerel kalkınma hedefini gerçekleştirmeye çalışmıştır. Kentler çerçevesinde yapılan bu değerlendirmenin etkileri en açık şekilde alternatif bir kent modeli olarak sunulan Yavaş Kent Hareketinde görülmektedir.

Yavaş Kentler, küreselleşmenin olumsuz yanlarına karşı çıkarak yerel nitelikteki değerlerini ve farklılıklarını canlandırmaya ve bunlara küresel nitelik kazandırmaya çalışma noktasında,

küreselleşmenin olumsuz etkilerine de maruz kalmıştır. Bu çerçevede, küresel yarış ortamında farklılıklarıyla avantaj elde etmeye çalışan ve tanınırlık kazanan Yavaş Kentler kapitalizmin, hız olgusunun, homojenleşmenin ve tüketim kültürünün de kendi sınırları içerisine girmesine yol açmıştır.

Yavaş Kent Hareketinin bir marka değer hâline gelmesi ile birlikte buralara gelen turistler neticesinde, Yavaş Kentlerdeki hayatın hız kazanması durumu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, 50.000 nüfus şartının aşılabilmesi tehlikesi ile karşı karşıya olunması nedeniyle de altyapı sorunlarının ortaya çıkması kaçınılmazdır. Diğer yandan, Yavaş Kentlerdeki hayatın insanlara daha çekici olarak yansıtılması neticesinde, insanlar buralara taşınarak ya da buralardan ikinci bir ev olarak Yavaş Kentlerdeki nüfusun artmasına sebep olacaktır. Böylece, yerli halkın dışında insanlar da buraya gelecek ve nüfus artışına sebep olarak buralardaki hayatı hızlandıracaktır. Tüm bu Yavaş Kentlere yönelik artan küresel ilgi neticesinde ise, Yavaş Kentlerde konut ve ürün fiyatlarında artış yaşanması durumu ortaya çıkacak ve yerel halk bu durumdan zarar görecektir. Yaşanacak bu durumlar ise, hareketin felsefesine ve ortaya çıkış amacına uygun düşmeyecektir (Mayer vd., 2010: 1555). Ayrıca, Yavaş Kentlerin sayısı her geçen gün hızla artmaktadır. Bu durum ise, hareketin farklılığını ve yarattığı farkındalığı önemsizleştirmekte ve hareketi homojen düzenin bir parçası hâline getirmektedir.

Yavaş Kentlerin turistler tarafından çok fazla sayıda ziyaret edilmesi ve yeterli bilgilendirmenin yapılmaması nedenlerinden dolayı, kentlere hız olgusu ve tüketim kültürü sokulmuş, kent mekânı ve yerel nitelikteki değerler hızla tüketilmeye başlanmış ve üyelik kriterlerinde belirtilen politikalardan hızla uzaklaşmaya başlanılmıştır. Bu durum ise, gelecekte Yavaş Kentlerin farklılıklarının yok olmasına ve Yavaş Kent Hareketinin içinin boşalmasına sebep olacaktır. Ayrıca, yerel halk ile Yavaş Kentler arasında yabancılaşma durumu ortaya çıkacaktır. Çünkü buralar hızla tüketim mekânları hâline gelmekte ve küreselleşme ve yerelleşme süreçlerinin yanında kapitalizmin de etkilerine maruz kalmaktadır. Bu çerçevede Yavaş Kentler, farkında olarak ya da olmayarak yerelleşme sürecini yoğun olarak küreselleşme ve kapitalizmin etkisi altında yaşamaktadır. Bu durum belli bir süre sonra ise, yerel nitelikteki değerlerin son bulmasına ve yerelleşmeden vazgeçilmesine yol açma tehlikesini taşımaktadır.

Bu nedenle Yavaş Kentlere yönelik olarak, “otantik yanlarıyla beraber bir kenti uluslararası piyasaya dâhil ettiği ve hiç de amaçlandığı gibi söz konusu kentteki hayatı yavaşlatmadığı, yerel kültürlerin iç ve dış turizme açılmasıyla beraber, otantik yanları tüketilen bir kentin ortaya çıkmasına yol açtığı şeklindeki bir eleştiri yöneltilebilir” (Şahin, 2013: 26).

Yavaş Kentlerde küreselleşme ve yerelleşme arasında bir dengenin kurulması gerektiğinin yanında, hız olgusuna tamamen karşı olunamayacağı için hız ve yavaşlık arasında da bir dengenin kurulması gerekmektedir. Çünkü küreselleşmenin olumlu yanları ile özellikle teknolojik gelişmelerin kazandırdığı hız, insanların hayatlarında kolaylıklar sağlarken, aynı zamanda yaşam standartlarını da yükseltmektedir. Ancak, hıza ve küreselleşmeye tamamen bağımlı olunması ve hayatın her alanında bunların imkânlarından faydalanılmaya çalışılması yaşam kalitesi olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle aradaki dengenin sağlanması büyük önem taşımaktadır (Honore, 2008: 4-5). Yavaş Kentlerde küreselleşme ve yerelleşme, hız ve yavaşlık, çevre koruma ile ekonomik büyüme ve toplumsal gelişme arasında denge kurulması gerekmektedir. Ayrıca, bu dengenin kurulabilmesi için kapitalizmin ve tüketim odaklı düşüncenin Yavaş Kent sınırları içerisinden uzaklaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle, turizm faaliyetlerine ağırlık tanınmasına son verilmeli ve temel amaç yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerler ile doğal ve tarihi zenginlikleri korumak ve bu farklılıkları canlı tutmak olmalıdır. Bu değerler üzerinden turizm faaliyetleri ile gelir elde edilmesi noktasında ise, koruma ve kullanma dengesinin gözetilmesi gerekmektedir. Ancak bu şekilde Yavaş Kent Hareketi bir başarıya ulaşabilir ve hedeflerini gerçekleştirebilir. Ayrıca bu hedefleri gerçekleştirebilmek için daha geniş kapsamlı düşünülmeli ve hareket edilmelidir. Belirlenen politikalardaki sorunların ve çözümlerin küresel

nitelikte olması gerekmektedir. Sadece Yavaş Kentlerin değil, çevrelerindeki kentlerin de ele alınması gerekmektedir. Böylece tüm dünyanın bir bütün olduğu anlayışı çerçevesinde hareket edilebilecektir. Çünkü Yavaş Kentlerin çevreden gelen küresel nitelikteki zararlardan kendilerini izole edebilmeleri gibi bir durum söz konusu olmayacaktır.

Sonuç olarak, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektik ilişkide ortaya çıkan ve gelişme göstererek yaygınlık kazanan Yavaş Kent Hareketi, bünyesinde yavaşlık felsefesini ve Slow Food Hareketini barındırmasının yanında ayrıca, kapitalizm, homojenleşme, tüketim kültürü ve hız olgusunu da bünyesinde barındırmaktadır.

KAYNAKÇA

- Acuner, E. (2015). *Cittaslow (Sakin Şehir) Olma Yolunda İlk Adım*, Celepler Yayıncılık, Trabzon.
- Bauman, Z. (2016). *Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları*, (Çev.) Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Beck, U. (2009). "Küreselleşme Nedir?", (Çev.) Kudret Bülbül, *Küreselleşme Temel Metinler: Ekonomi-Siyaset-Kimlik-Kültür-Medeniyet*, (Ed.) Kudret Bülbül, Orion Kitabevi, Ankara, ss. 169-174.
- Cebeci, K. (2008). "Küreselleşme Bağlamında Ulus-Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 71, ss. 23-39.
- Deniz, T. (2017). "Hızlı Dünyada Sürdürülebilir Mekânlar: Sakin Kentler", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 6, No: 3, ss. 1399-1412.
- Erişim: <http://www.cittaslow.org/content/charter> (21.03.2019).
- Erişim: <https://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> (21.03.2019).
- Erişim: <https://cittaslowturkiye.org/#uluslararası> (21.03.2019).
- Erişim: <https://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler> (21.03.2019).
- Erişim: <https://www.slowfood.com/about-us/our-history> (21.03.2019).
- Gallino, L. (2012). *Küreselleşme ve Eşitsizlik*, (Çev.) Durdu Kundakçı, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*, (Çev.) Hüseyin Özel, (Haz.) Cemal Güzel, Kırmızı Yayınları, İstanbul.
- Giddens, A. (2014). *Modernite ve Bireysel-Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*, (Çev.) Ümit Tatlıcan, Say Yayınları, İstanbul.
- Giddens, A. (2016). *Modernliğin Sonuçları*, (Çev.) Ersin Kuşdil, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Görmez, K. (Ed.). (2005). "Küreselleşme ve Yerelleşme", *Küreselleşme ve Yerelleşme*, Odak Yayınevi, Ankara, ss. 1-19.
- Hall, S. (1998a). "Yerel ve Küresel: Küreselleşme ve Etniklik", (Çev.) S. Hakan Tuncel, *Kültür, Küreselleşme ve Dünya-Sistemi*, (Ed.) Anthony D. King, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, ss. 39-61.
- Hall, S. (1998b). "Eski ve Yeni Kimlikler, Eski ve Yeni Etniklikler", (Çev.) Ümit Hüsrev Yolsal ve Gülcan Seçkin, *Kültür, Küreselleşme ve Dünya-Sistemi*, (Ed.) Anthony D. King, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, ss. 63-96.
- Harvey, D. (2014). *Postmodernliğin Durumu*, (Çev.) Sungur Savan, Metis Yayınları, İstanbul.
- Harvey, D. (2015). *Umut Mekânları*, (Çev.) Zeynep Gambetti, Metis Yayınları, İstanbul.
- Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D. ve Perraton, J. (2009). "Küresel Dönüşümler, Siyaset, Ekonomi ve Kültür", (Çev.) İsmail Aktar, *Küreselleşme Temel Metinler: Ekonomi-Siyaset-Kimlik-Kültür-Medeniyet*, (Ed.) Kudret Bülbül, Orion Kitabevi, Ankara, ss. 131-154.
- Honore, C. (2008). *Yavaş! Hız Çılgınlığına Baskaldıran Yavaşlık Hareketi*, (Çev.) Esen Gür, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Keleş, R. (2016). *Kentleşme Politikası*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R. ve Mengi, A. (2017). *Kent Hukuku*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kiper, P. (2004). "Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekânları ve Yitirilen Kent Kimlikleri", *Planlama*, Sayı: 30, ss. 14-18.
- Mayer, H. and Knox, P. (2010). "Small-Town Sustainability: Prospects in the Second Modernity", *European Planning Studies*, Vol: 18, No: 10, ss. 1545-1565.
- Mayer, H. and Knox, P. L. (2006). "Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World", *Journal of Urban Affairs*, Vol: 28, No: 4, ss. 321-334.
- McLuhan, M. (1971). *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*, Routledge and Kegan Paul, London.
- Morley, D. ve Robins, K. (2011). *Kimlik Mekânları: Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar*, (Çev.) Emrehan Zeybekoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Mulgan, G. (1995). "Kent'in Değişen Yüzü", (Çev.) Abdullah Yılmaz, *Yeni Zamanlar: 1990'lar'da Politika'nın Değişen Çehresi*, (Der.) Stuart Hall ve Martin Jacques, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, ss. 204-222.
- Petrini, C. ve Padovani, G. (2011). *Slow Food Devrimi: Arcigola'dan Terra Madre'ye: Yeni Bir Yaşam ve Yemek Kültürü*, (Çev.) Çağrı Ekiz, Sinek Sekiz Yayınevi, İstanbul.
- Pustu, Y. (2006). "Küreselleşme Sürecinde Kent Antik Site'den Dünya Kentine", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 60, ss. 129-151.
- Ritzer, G. (2016). *Toplumsal McDonaldlaştırılması: Çağdaş Toplum Yaşamının Değişen Karakteri Üzerine Bir İnceleme*, (Çev.) Akın Emre Pilgür, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Robertson, R. (1996). "Glokalleşme: Zaman-Mekân ve Homojenlik-Heterojenlik", (Çev.) Yasin Aktay ve Abdullah Topçuoğlu, *Postmodernizm ve İslam, Küreselleşme ve Oryantalizm*, (Der.) Yasin Aktay ve Abdullah Topçuoğlu, Vadi Yayınları, Ankara, ss. 113-138.
- Robertson, R. (1998). "Toplum Kuramı, Kültürel Görecelik ve Küresellik Sorunu", (Çev.) Ümit Hüsrev Yolsal ve Gülcan Seçkin, *Kültür, Küreselleşme ve Dünya-Sistemi*, (Ed.) Anthony D. King, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, ss. 97-120.

- Sam, N. (2017). *Kent, Toplum, Kültür*, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Sezgin, M. ve Ünüvar, Ş. (2011). *Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde Yavaş Şehir*, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.
- Steger, M. B. (2013). *Küreselleşme*, (Çev.) Abdullah Ersoy, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Şahin, Y. (2013). *Kentleşme Politikası*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Şengün, H. (2018). “Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketi, Farklı Bir Markalaşma: Şavşat Örneği”, *Kentsel Politikalar*, (Ed.) Ayşegül Mengi ve Deniz İşçioğlu, Palme Yayıncılık, Ankara, ss. 207-221.
- Temiz, H. E. (2004). *Küreselleşmenin Sosyal Boyutları ve Türkiye Açısından Etkileri*, Genel-İş Matbaası, Ankara.
- Tomlinson, J. (2013). *Küreselleşme ve Kültür*, (Çev.) Arzu Eker, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Tunçer, M. ve Olgun, A. (2017). “Seferihisar’ın Ekonomik ve Mali Yapısı Üzerinden Sakin Şehir Uygulamalarına İlişkin Bir İnceleme”, *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, Sayı: 3, No: 1, ss. 47-72.
- Wallerstein, I. (1998). “Ulusal ve Evrensel: Dünya Kültürü Diye Bir Şey Olabilir mi?”, (Çev.) Ümit Hüsrev Yolsal ve Gülcan Seçkin, *Kültür, Küreselleşme ve Dünya-Sistemi*, (Der.) Anthony D. King, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, ss. 121-137.
- Yurtseven, H. R., Kaya, O. ve Harman, S. (2010). *Yavaş Hareketi*, Detay Yayıncılık, Ankara.